

2013

**SÜS BİTKİLERİ SEKTÖRÜ
SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ**

12.12.2013

SÜSBİTKİLERİ SEKTÖRÜ SORUNLAR VE ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

Süs bitkileri sektörünün gelişimi Ülkelerin ekonomik gelişmişlikleriyle paralellik gösterir. Ülkemiz süs bitkileri sektörü de her geçen yıl büyüyen ve bu büyümeyle birlikte Ülke ekonomisine katkısı da artan bir sektördür.

Sektörün on yıllık sürecinde üretim alanları 2.5 kat artmıştır. 2002 yılında yaklaşık 19.170 da'lık bir alanda üretim yapılırken 2012 yılı sonu itibariyle üretim alanları yaklaşık 49.000 da'a ulaşmıştır. Üretim alanlarındaki artış üretime ve ihracata da yansımıştır. Türkiye daha önceleri sadece kesme çiçek ihraç ederken günümüzde 73 milyon dolarlık ihracatla sektörün her alanındaki üretimini(dış mekan, iç mekan, kesme çiçek ve çiçek soğanları) ihraç edebilen düzeye gelmiştir. Son on yılda ihracat 3 kat'dan fazla artmıştır.

Türkiye, süs bitkileri yetiştiriciliğinde uygun iklimsel ve coğrafi koşulları, pazar ülkelere yakınlığı ve ucuz işgücüne sahip olması gibi nedenlerle önemli avantajlara sahiptir. Bu avantajların katma değere dönmesi sektörün dünya pazarında hak ettiği yere ulaşması mevcut bazı problemlerin çözümü ile mümkün olacaktır.

Sektörün kamu kurumu niteliğindeki tek meslek örgütü olan SÜSBİR(Süs Bitkileri Üreticileri Alt Birliği) 5553 sayılı Tohumculuk Kanunu gereğince belirtilen faaliyet alanlarına göre kurulan 7 alt birlikten biridir. SÜSBİR, Kanundan aldığı yetkiyle sektörün gelişmesi ve sağlıklı büyümesi amacıyla sorunlarının mensupları tarafından ele alınıp çözümlerinin üretildiği ve bu suretle gerekli yönlendirmelerin gerçekleşeceği yapıyı oluşturmayı hedeflemiştir.

SÜSBİR hedefine ulaşmada bağlı bulunduğu Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı politikalarıyla uyumlu ve işbirliği içinde faaliyetlerini yürütmeyi ilke edinmiştir. Sektör ve Ülke çıkarları doğrultusunda tespit edilen sorunların öncelikli çözüm merci olan Bakanlığa iletilmesi ve ortak çözüm yollarının bulunması Birliğimiz ve üyelerimiz açısından önem arz etmektedir.

Bu bağlamda sektörün sorunlarını iki ana başlık altında toplamak mümkündür.

1- Mevzuata Yönelik Sorun ve Çözüm Önerileri

a) Üretimin kayıt altına alınması

Süs bitkileri üretiminin önemli bir kısmı kayıt altında değildir. Bu durum da süs bitkileri sektörünün takip edilip üretim miktarlarının belirlenmesini, üreticilerin hakkında ülke çapına bilgi toplanması ve sektörün profilinin çıkarılması ve planlama yapılmasını imkansız kılmaktadır.

15 Mayıs 2009 tarihinde yürürlüğe giren "Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği" ile birlikte "Süs Bitkisi Üretici Belgesi" verilmeye başlanmıştır. 13 Ocak 2011 tarihinde yayınlanmış olan " Bitki Pasaportu Sistemi Ve Operatörlerin Kayıt Altına Alınması Hakkında Yönetmelik'in de yürürlüğe girmesi ile birlikte üretimin kayıt altına alınmasında artış beklenmektedir.

Üretimin kayıt altına alınmasında Bakanlık taşra teşkilatının ilgili yönetmelikler gereği yapacağı denetimler önem arz etmektedir.

Diğer yandan Üretici Belgesi verilirken Ziraat Mühendisi çalıştırma ve vergi mükellefiyetinin aranması küçük işletmelerin kayıt altına alınmalarını zorlaştırmaktadır. Uzun vadede üretimin kayıt altına alınması, yönetmelik değişikliklerinin hayata geçirilmesi, sektörde bulunan tüm üretici profillerini mevzuatın kapsamı, bölgesel üretici birliklerinin ve kooperatiflerin SÜSBİR ile çok iyi koordine olabilmesi ve bakanlığın bu konuda yasa ve yönetmenliklerle tam destek olması ile mümkün olabilir. Kayıt altına alma işlemi sağlıklı yapıldığında yaklaşık üç bin kişinin üretici belgesi alması ve birlik üyesi olması sağlanacağı tahmin edilmektedir.

b) Binde üç komisyonların tahsilatı

Tohumculuk Kanununun 24/b maddesinde "Üyelerin tohumculukla ilgili ürün, mal ve hizmet satışlarından binde üç oranında kesilecek komisyon" Alt Birlik gelirlerinden sayılmakta ve üyelerimizden tahsil edilmeye çalışılmaktadır.

Kanunda belirlenen bu gelir kaleminin tahsilatı konusunda hiçbir yaptırım olmadığından, üyelerimizden gelirlerine istinaden beyan almak oldukça güç olmaktadır. Ayrıca bu gelir kalemi ile ilgili olarak alt birlikler arasında farklı uygulamalar söz konusu olmaktadır.

5553 sayılı Tohumculuk Kanununun ilgili maddesinde gerekli düzenleme yapılarak alt birlik gelirlerinin yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

c) Üretici belgesi verilirken şartların hafifletilmesi

5553 sayılı yasaya bağlı olarak yayınlanan "Tohumculuk Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliği" ile birlikte Süs Bitkisi

Üretici Belgesi" verilmek sureti ile üreticiler yetkilendirilmeye başlanmıştır. Ancak ziraat mühendisi çalıştırma, vergi mükellefi olma gibi şartları haiz olan üreticiler yetkilendirilebilmektedir. Bu durumda Ziraat Mühendisi çalıştırabilme gücü olmayan ve vergi mükellefi olmayan küçük üreticiler bu yetkilendirmeyi alamamaktadır. 2012 senesinde Birliğimizden görüş istenen " Sektöründe Yetkilendirme ve Denetleme Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik Taslağında" bir ziraat mühendisinin birden fazla işletmeye bakabilmesi önerisi duruma bir ölçüde uygulama ve denetleme kolaylığı ve kayıt altına alınmayı hızlandıracağı kanaatindeyiz. Bunlara ilaveten tüm sektörün SÜSBİR' in çatısı altında toplanabilmesi ve ortak çözüm ve planlamanın yapılabilmesi hususunda mevzuatta gerekli düzenlemelerin yapılmasını talep ediyoruz.

2- Üretime Yönelik Sorun ve Çözüm Önerileri

a- Sektörle ilgili teşviklerin belirlenmesi arttırılması ve girdi maliyetlerinin azaltılması

Süs bitkileri sektörü sağlanacak destekler sonucu hızlı büyüme, tamamına yakın yerli girdi ile ihracat yapma ve emek yoğun olmasından dolayı istihdama katkı açısından çok yüksek potansiyel taşımaktadır. Üreticilerimizin ziyaret ettiği ve ticaret yaptığı ülkelerde bu sektöre verilen devlet desteği ön plana çıkmaktadır. Büyüyen ve ürün bazında ihtisaslaşan işletmeler için ihracat imkanlarının genişlediği ve taleplerin arttığı, sektörün desteklendiği takdirde ülkemizin çok daha önemli bir uluslararası tedarikçi olacağı üreticilerimiz ve ihracatçılarımız tarafından ifade edilmektedir.

Üretimin kayıt altına alınmasının ve planlanabilmesinin en önemli uygulama noktası teşvikler ve desteklerdir. Böylece, destek vereceğimiz üreticiyi denetlemek, yönlendirmek çok daha kolay olacaktır. Üretilen her fidan büyük bir titizlikle dikilene kadar üretici tarafından takip edilmekte ve dikim sonrası bitkiyi alan tarafından da aynı özenle bakımı devam etmektedir. Dolayısıyla üretilen her fidan hayat bulmaktadır.

Diğer bir yönden devletin çok önemseydiği ve ağaçlandırma seferberliği kanunu çıkardığı bir konuda hiçbir masraf etmeden vatandaş tarafından üretilen ve bakımı yapılan fidana en iyi teşekkür devletin bu çalışmalara verecek olduğu teşvikle ve destekle mümkündür. Verilecek teşvikler:

- *Sulama sistemleri
- *Alet ekipman
- *Uzun vadeli üretim
- *Enerji
- *Sera yapımı
- *İşletme alt yapı ve üst yapı teşvikleri v.s olarak sıralanabilir.

Ziraat Bankası Tarımsal kredi sübvansiyonlarının örtü altı üretimin yanı sıra açık alan süs bitkisi üretimlerini de kapsamı ve tanımlanması gerekmektedir.

Kırsal kalkınma yatırımlarının desteklenmesi programında makine ekipmana verilen destekler yerli ve en az birkaç üretici tarafından üretilen makinelere verilmektedir, oysa süs bitkilerinin seri ve standart üretimi için şimdilik sadece ithal makine ve ekipman temin edilmektedir.

İşletme büyüklükleri baz alınarak, her işletmede bir veya daha fazla danışman çalıştırılabilir. Bu danışmanların maliyetini devlet karşılayabilir. Böylelikle üreticinin teknik bilgi ve becerisi artırılmış olur. Ayrıca işletme yönetimi ve AR-GE kapasitesinin artırılması temin edilmiş olur. İşletmelerin daha sistemli ve uzun ömürlü bitki üretimi, üretilen bitkilerin değişik albenisi sağlanarak cazibesinin artırılması, pazarlama teknikleri ve muhafaza usullerinde verimlilik bu danışman vasıtasıyla sağlanabilir.

b- KDV eşitsizliğinin giderilmesi

KDV uygulamalarında tarımsal üretimdeki ürünler arasında farklılıklar görülmektedir. Aynı tür ürünlerde de farklılıklar mevcuttur. Örneğin, A bitkisi için orman fidanlıkları KDV uygulamazken özel sektör KDV tahsil etmektedir.

Bir başka deyişle Devlet, bütün masrafını karşıladığı bitkide KDV uygulamazken üretimi, dikimi, bakımı dahil hiç masraf etmediği bitkide KDV uygulaması ortadan kaldırılmalı veya oranları makul hale getirilmelidir.

Örnek olarak Fidan Üreticileri Alt Birliği ve Tohumculuk Dairesi ortak çalışmaları neticesinde Maliye Bakanlığı ile yapılan temaslar sonucunda Meyve fidanlarında KDV%18 den %1 e düşürülmüştür.

c- İthalat ve ihracat ile ilgili işlemlerin hafifletilmesi analiz ücretlerinin makul seviyelere çekilmesi

İthalat muamelelerinde muayene bedelleri ağırlık üzerinden alınmaktadır. Ağırlık üzerinden alınan muayene ücretleri ithal edilen ürünün bedelli ile kıyaslandığında eşitsiz bir durum ortaya çıkmaktadır. Ağırlık üzerinden alınan muayene ücretlerinin bedel üzerinden alınması ile bu eşitsizliğin giderileceği kanaatindeyiz.

İhracatta bölgesel konumları gereği örneğin; Ödemiş'te yapılacak bir ihracat için İzmir'den Tarım İl Müdürlüğü'ne bağlı Zirai Karantinadan görevlilerin gelip bitkileri görmesi ve ön izin vermesi hem masraf hem de zaman kaybına sebep olmaktadır. Üretimin yoğun olduğu ilçelerde ön izinlerin Gıda Tarım ve Hayvancılık İlçe Müdürlüklerinin verebilmesi imkanı sağlanmalıdır.

Her bir analiz için ödenen 400,00TL ücrette indirim yapılmasını üyelerimiz talep etmekte bir kamyonun 2,3 analiz alındığı takdirde bu ücretin maliyetleri önemli ölçüde etkilediği ifade edilmektedir.

d-Üretimde standardizasyon

Kaliteli ve sağlıklı süs bitkisinin yetiştirilmesi, taleple paralel miktarda ve doğru çeşitlerin üretilmesi, böylece ürünün piyasada doğru fiyata satılması ile üreticinin üründen hak ettiği kazancı sağlaması ile sektörün gelişebilmesi mümkün olacaktır. Üreticinin belli ürünlerde ihtisaslaşması hem alt yapı hem de bilgi birikimini yönlendirmesi ürünün kalitesini yükselterek rekabet gücünü arttıracaktır.

Böyle bir sistemin çalışabilmesi için bir taraftan sektörün kayıt altına alınması ve merkezi bir bilgi yönlendirmesi, diğer taraftan da bu bilgi akışı ve üreticilerin bir araya gelmesi ile oluşacak bilgi alışverişi sonucunda bir otokontrol sistemi kendiliğinden oluşacaktır. Kazanan üretici de bilgi ve teknolojisini yenileyerek yatırım tercihlerini de üretimden ve gelişimden yana kullanacaktır.

Diğer taraftan Bakanlığın desteği ile SÜSBİR tarafından oluşturulacak bitki standartları her türlü alımlarda ihalelerde alıcı ve satıcının ortak lisansı haline gelecek, ayrıca kurulacak mezat ve teşhir alanlarında çeşitli üreticilerin bitkileri aynı anda görüleceğinden rekabet kaliteyi olumlu etkileyecektir.

İşletmelerin öncelikli olarak altyapılarının iyileştirmesi gerekmektedir. Sulama sisteminin üretime uygunluğu, üretim alanlarına jüt serilmesi, alanların eğiminin düzgün olması gibi.

Bunları yapan firmaların standart üretim yapacağı muhakkaktır. Küçük üreticilerin standart üretim yapması için kurumsallaşmış firmaların bunları yönlendirmesi, sipariş vermesi, üretirken bunları kontrol etmesi ve üreticinin bunu yakından görmesi sonucu yavaş yavaşta olsa standart üretim yükselecektir. Bu sürece ivme kazandırmak için üreticilerin desteklenmesi gerekmektedir.

e-Kamu alımlarında SÜSBİR üyeliği aranması

Kamu Alımlarında Süs bitkisi Üreticisi olarak yetkilendirilen ve SÜSBİR üyesi olan kişilerden alım yapılması hususunda Bakanlık Kamu ihale kurumuna yazı ile başvurmuş sonucun olumlu yönde geldiği bilgisini almıştık. Uygulamaların nasıl takip edileceği ve neler yapılabileceği konusunda bakanlık ile ortak plan oluşturulması gerektiği kanaatindeyiz.

f-Ara eleman yetiştirilmesi

Süs Bitkileri sektörü nitelikli ara eleman ihtiyacının karşılanması için mesleki yeterlilik kurslarının artırılması, meslek yüksek okulları ile SÜSBİR arasında işbirliğinin yapılması ve sayısı 2 olan meslek yüksek okullarının arttırılması gerekmektedir.

Ekonomi Bakanlığı uluslararası rekabeti geliştirme projesi eğitim danışmanı istihdam edilmesi hususu araştırılabilir. Avrupa'nın

sektörde öncü ülkeleri olan İtalya, Almanya, Hollanda gibi ülkeler ile Bakanlık veya Birlik düzeyinde eğitim anlaşması yapılabilir.

g- Ar-Ge çalışmaları

Süs bitkilerinde ürün çeşitliliğine geçilmesi ve AR-GE'ye önem verilmesi. AR-GE çalışmalarında, üniversite ve araştırma kuruluşlarıyla iş birliği içinde çalışılmalı. İslah çalışmaları gerçekleştirilmeli.

- AR-GE çalışmalarının ve ıslah çalışmalarının desteklenmesi.
- Sektöre göre AR-GE çalışması yapılması.
- Üniversite ve tarımsal araştırma kurumlarıyla iş birliğinin geliştirilmesi
- Belli bölgelerde, uygun çeşitlerin üretiminin desteklenmesi.

h-Üretim alanları açılması

Üretim alanları küçük ve parçalı, bu alanların büyütülmesi gerekmektedir. Avrupa'da firmalar 300-500-1000-2000-5000 dönümlerde üretim yapıyor. Devletin kullanmadığı, üretim için uygun alanların, milli emlak ve diğer kaynaklardan tespit edilip, uzun vadeli kiralama yöntemi ile süs bitkileri üretime kazandırılması gerekmektedir.

TİGEM arazileri için TİGEM' in iştiraki ile SÜSBİR 'in kuracağı iktisadi işletmeye arazi tahsisi yapılması ve bu arazinin üreticilere kullandırılması veya buna benzer formüller gündeme getirilebilir.

Ülke kaynaklarını gözeterek, yasal mevzuata uygun, çalışan ve müşteri memnuniyeti sağlayan, Türkiye'nin süs bitkileri üreten ve pazarlayan bir ülke olduğunu, dünyaya gösterecek sektörsel bilincin ve farkındalığın oluşturulması.